

OTKA K 116154

A kincstártól a könyvtárig: tanulmányok Esterházy Pálról, udvari kultúrájáról és mecenatúrájáról

Záró beszámoló 2015–2019

Praeambulum

Mindig tanulságos, ha valamely témát részleteiben akarjuk megismerni. Mindig rájövünk, hogy bármilyen nagynevű eleink is vétettek hibát, és rengeteg forrást nem megismerve alkottak képet maguknak egy-egy korszakról. De azt is megtanuljuk, hogy mi is hasonlóak leszünk a következő kutató generációk szemében: a kutatandó anyag csak felületes gondolkodással mondható kevésnek – vérvivataros történelmünk képzavaros felidézése ellenére is –, és bizony több pályázati periódusban sem lehet a végére érni. Ráadásul mindig látóköreinkbe kerülnek olyan forrásjegységek is, amelyekre a kutatás kezdetén nem gondoltunk, vagy nem kellő súllyal. A rengeteg feltárandó, megismerendő dokumentum aztán lehorgasztja azokat a vérmes reményeket, hogy hipp-hopp kutatunk, és aztán elemzünk, kiváló elméleti és módszertani felkészültségünket csillogtatva. Az elmúlt négy évben, láthatóan szinte beleragadtunk a levéltári források tömegébe, és bizony sok kedvünk sem volt ebből a kellemes közegeből kiszállni. Ettől függetlenül, talán nem kevés publikáció is kikerült kezünk alól.

Szervezés

Folyamatosan meg kellett küzdenünk az intézményi működés sokszor bürokratikus nehézségeivel is, ami állandó munkát jelentett. Az Esterházy Privatstiftung belső feszültségei miatt késve tudtunk Fraknón munkába kezdeni, és nehézkes volt a kismartoni könyvtár használata is. Az utolsó kutatási évben az egyes gyűjteményekbe való bejutás akadálytalan volt, egyetlen kivétellel, Pozsonyban, a Szlovák Állami Levéltárban, a letétként őrzött, a Mariánus Ferences Rendtartomány Irataihoz nem fértünk hozzá. Köszönettel tartozunk ugyanakkor az OTKA adminisztrációnak, hiszen minden pénzügyi jellegű kérdésünkre pontos választ adtak, a pénzügyi források átcsoportosításának engedélyezésével hozzájárultak eredményeinkhez. A magyarországi közgyűjteményi és kutatási politikai hullámverés azonban többször bizonytalanított el bennünket, tekintettel az Esterházy családra vonatkozó könyvtári, múzeumi és levéltári anyagok helyzetének

változására. A két alkalommal rendezett egymás közti kis munkanap mellett a szervezési munka jutalma egy lehetőség:

Zárókonferencia, 2019. november 4. Magyar Nemzeti Múzeum

Jelenleg is szervezés alatt van az eddigi kutatásokat lezáró műhelykonferencia, ahol a kutatócsoport tagjai és meghívott előadók mutatják be a kora újkori arisztokráciával kapcsolatos legújabb eredményeiket.

Forráskutatás és helyszínei (levéltárak, könyvtárak)

A levéltári kutatások kiterjesztéséhez hasznos segítség volt az MTA Művészettörténeti Intézetének nemrég digitalizált regesztagyűjteménye, amely az Esterházy-levéltár egyes részeinek művészettörténeti vonatkozásait tartalmazza. A két leginkább kutatott levéltár:

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár, Budapest, Esterházy család levéltára

Esterházy Privatstiftung, Archiv, Forchtenstein

Évről-évre beszámoltunk azokról a fondokról, amelyeket átnéztünk – a 2018–2019-es év beszámolója ennek a záró beszámolónak a függeléke –, de az utóbbi helyen (Fraknó) csak korlátozott ideig tudtunk dolgozni. Míg előbbi helyen könnyebb felsorolni azokat az irategységeket, amelyeket még át kell feltétlen nézni, Fraknón ellenkező a helyzet, csak kis részét láttuk annak az anyagnak, amelyet szeretnénk volna.

Más levéltárak kisebb egységeit is átnéztük, így például Eperjes Város Levéltárában, a Burgenlandi Országos Levéltárban (sok fraknói anyagot itt nézhettünk meg filmen), a Németújvári Városi Levéltárban, plébániai levéltárakban (Mariazell, Gloggnitz, Maria Schutz, Reichenau an der Rax, Kaiserbrunn), a kismartoni és németújvári ferencesek levéltárában. Szorosan ide tartozik a könyvtári, kéziratári anyagok számba vétele, főként az **Országos Széchényi Könyvtárban** és az **MTA Könyvtárában**. Az OSZK *Irattára* külön fontos dokumentumokat őriz.

A könyvtári kutatások első sorban a Esterházy Pál könyvtárának rekonstrukciója miatt számos helyen folytak. Ami magától értetődő, a kismartoni Schlosbibliothek és az Országos Széchényi Könyvtár, de szorosan ezeket követik a gráci Franziskanerbibliothek (ide Kismartonból hozták a ferences rendház könyveit), az Österreichische Nationalbibliothek, a Burgenlandi Országos Könyvtár, a

kismartoni Plébánia Könyvtára. Ezek mellett egy-egy, vagy néhány kérdés tisztázása miatt elutaztunk Berlinben (Staatsbibliothek), illetve Jéna, Drezda, Regensburg nagyobb gyűjteményeibe, ahova juthatott a Moszkvából Berlinbe küldött (1962, 1971) Esterházy könyvekből. Németújvárbán a Franziskanerbibliothek, a Vas Megyei Könyvtár, néhány Vas megyei plébániai könyvtár, az MTAK, a Szépművészeti Múzeum Könyvtára után, még Londonban, a British Libraryben is akadtunk eddig ismeretlen de fontos információkra, utóbbiban éppen az Esterházy kincstárral kapcsolatban.

A múzeumi kutatások elsősorban Kismartonban és Fraknón folytak, de Budapesten a Magyar Nemzeti Múzeumban és az Iparművészeti Múzeumban is töltöttünk órákat.

Források feldolgozása

Alapvetően a dokumentumok regesztázása haladt, a regeszták számítógépes rögzítése. Módszertani „tanulmányi napot” (workshop) többet is tartottunk, a legfontosabb kettő az Esterházy Pál és első felesége, Esterházy Orsolya levelezése kiadása körüli olvasati és tartalmi jegyzetekkel kapcsolatos megbeszélések voltak (2018, 2019).

Tanulmányainkban több kisebb forrást kiadtunk, előadásainkban sokkal többet idéztünk, és megjelent az Esterházyana sorozat első darabja is, még a 2019. őszen követi ezt a második kötet. Publikációink és előadásaink jegyzéke e záró beszámoló része.

Publikációk fordított időrendben, (2020–)2019–2015

LEKTORÁLT, MEGJELENÉSRE VÁRÓ PUBLIKÁCIÓK

- KIRÁLY Péter, *Beilleszkedés, elkülönülés, kívülrekedés – külföldi zenészek a 16.–17. századi erdélyi fejedelmi udvarban és a Királyi Magyarország főúri rezidenciáin* (megjelenés előtt)
- MONOK István, *Le musée de la bibliothèque ou bien la bibliothèque du musée? Une histoire d'Europe centrale avec exemples hongrois*. Roma, BNCR
- MONOK, István, ZVARA, Edina, *Die Bibliothek von Nicolaus Olahus* = Wien, 2019 (Publikationen der ungarischen Geschichtsforschung in Wien)
- MONOK, István, ZVARA, Edina, *Esterházy Pál könyvtára*, Budapest, MTAK, 2019 (Esterhazyana, 3.)
- VISKOLCZ Noémi, *A herceg története, Hajnal István az Esterházyaknál (1922–1930)*, Budapest, MTA KIK, 2019 (Esterhazyana, 2).
- VISKOLCZ Noémi, *A „legerősebb oszlop” – Esterházy Pál herceg mecénatúrája a két világháború között Magyarországon* (Debreceni Egyetem, konferencia tanulmánykötet)
- VISKOLCZ Noémi, *Nyáry Krisztina* (szlovákul, könyvben fejezet)
- VISKOLCZ Noémi, *Thököly Éva* (szlovákul, könyvben fejezet)
- KUNT Gergely–VISKOLCZ Noémi, *Licskay Sándor, a fraknoi vár várnagya* = *Gesta*, A Miskolci Egyetem Történettudományi Intézete folyóirata
- KUNT Gergely–VISKOLCZ Noémi, *Im Dienst des Hauses Esterházy – Sándor Licskay, der Burgvogt von Burg Forchtenstein* = *Burgenländische Heimatblätter*
- KUNT Gergely–VISKOLCZ Noémi, *Fejezetek az Esterházy hercegi család levéltárának kutatástörténetéből (1847-1946), 2. rész (1870-1900)* = Turul
- ZVARA, Edina, *Protestant Books of a Hungarian Catholic Aristocrat* = *Reformation und Bücher, Zentren der Ideen – Zentren der Buchproduktion*, hrsg. von István Monok, Andrea Seidler, Harrassowitz Verlag, 2018.
- ZVARA Edina, *Protestáns könyvek a kismartoni Esterházy-kastély könyvtárában* = *Ige-idők, a Magyar Nemzeti Múzeum reformációs kiállítása*, szerk. KISS Erika et al., Budapest, MNM, 2019 (reméljük)

MEGJELENT PUBLIKÁCIÓK, ELŐADÁSOK

2019

Esterházy Pál és Esterházy Orsolya levelezése, sajtó alá rend. VISKOLCZ Noémi és ZVARA Edina, KIRÁLY Péter és KISS Erika közreműködésével, előszó: MONOK István, Budapest, MTA KIK, Kossuth, 2019 (Esterhazyana, 1).

KIRÁLY Péter, *Die Schmidtbau(e)rs – Angaben zu Mitgliedern einer Musikerfamilie des späten 17. und frühen 18. Jahrhunderts = Eisenstädter Haydn Berichte 11. Joseph Haydn & die „Neue welt“*, Wien, 2019, 302–321.

KISS Erika, „*Ami megvan, az megvan – No de mi lett a hozománnyal?*”, *Esterházy Pál és Orsolya kincsei* = *Esterházy Pál és Esterházy Orsolya levelezése*, sajtó alá rend. VISKOLCZ Noémi és ZVARA Edina, KIRÁLY Péter és KISS Erika közreműködésével, előszó: MONOK István, Budapest, MTA KIK, Kossuth, 2019 (Esterhazyana, 1), 50–78.

VISKOLCZ Noémi: *Esterházy Pál és Esterházy Orsolya = Esterházy Pál és Esterházy Orsolya levelezése*, sajtó alá rend. VISKOLCZ Noémi és ZVARA Edina, KIRÁLY Péter és KISS Erika közreműködésével, előszó: MONOK István, Budapest, MTA KIK, Kossuth, 2019 (Esterhazyana, 1), 15–49.

VISKOLCZ Noémi: *Kutatástörténeti áttekintés = Esterházy Pál és Esterházy Orsolya levelezése*, sajtó alá rend. VISKOLCZ Noémi és ZVARA Edina, KIRÁLY Péter és KISS Erika közreműködésével, előszó: MONOK István, Budapest, MTA KIK, Kossuth, 2019 (Esterhazyana, 1), 7–14.

2018

KIRÁLY Péter, *Adalékok az Esterházy Pál udvari együttesét 1678–1701 között vezető Franz Schmidtbaur életrajzához = Zenetudományi dolgozatok*, 2018. 126–141. (142)

KIRÁLY Péter, „*Beilleszkedés, elkülönülés, kívülrekedés – külföldi zenészek a 16.–17. századi erdélyi fejedelmi udvarban és a Királyi Magyarország főúri rezidenciáin*” – *Hétköznapi az oszmán uralom idején; egyén és közösség viszonya*, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest, 2018. május 24–25.

KIRÁLY Péter, *Rezidenciális zeneélet a 17. századi Magyarországon = Alba Regia* (Székesfehérvár), 46(2018), 81–99.

KUNT Gergely–VISKOLCZ Noémi, *Fejezetek az Esterházy hercegi család levéltárának kutatástörténetéből (1847–1946), 1. rész (1847–1870) = Turul*, 2018, 107–113.

MONOK István, *Les bibliothèques de la Hongrie et de la Transylvanie d’Ancien Régime. Enjeux politiques, économiques et sociaux*. In: *Savoir/Pouvoir. Les bibliothèques, de*

- l'Antiquité à la modernité*. Sous la dir de Yves Lehmann. Turhout, 2018, Brepols (Recherches sur les Rhétoriques Religieuses, RRR 29), 213–232.
- MONOK István, ZVARA Edina, *Oláh Miklós könyvtára és olvasmányai* = Magyar Könyvszemle, 134(2018), 17–25.
- MONOK, István–ZVARA, Edina, *Die Bibliothek von Nicolaus Olahus – International Conference on the 450th Anniversary of Nicolaus Olahus' Death*, MTA KIK (Library and Information Centre of the Hungarian Academy of Sciences), Budapest, 15 January 2018
- MONOK István, *A németújvári iskola könyvtárának teológiai arculata = Folyamatosság és változás*, egyházszervezet és hitélet a veszprémi püspökség területén a 16–17. században, szerk. KARLINSZKY Balázs, VARGA Tibor László, Veszprém, 2018, 269–278.
- MONOK István, *A könyvtár múzeuma, vagy a múzeum könyvtára? Egy közép-európai történet magyar példákkal*. In: *Universitas – historia. Tanulmányok a 70 éves Szögi László tiszteletére*. Szerk. Draskóczy István, Varga Júlia, Zsidi Vilmos. Budapest, 2018, Magyar Levéltárosok Egyesülete. 567–576.
- VISKOLCZ Noémi, *Az Esterházy hercegi család és a borok = „Vina bibant homines, animantia cetera fontes”*, tanulmányok a magyar bor történetéből, szerk. Pósan, László, Tózsza-Rigó, Attila, Debrecen, MTA, DE „Magyarország a középkori Európában” Lendület Kutatócsoport, 2018, 64–75.
- ZVARA Edina, *Esterházy Pál protestáns könyvei = Folyamatosság és változás*, egyházszervezet és hitélet a veszprémi püspökség területén a 16–17. században, szerk. KARLINSZKY Balázs, VARGA Tibor László, Veszprém, 2018, 279–291.
- ZVARA Edina, *Könyv könyvtár és az Esterházyak (2018) = Estöri – Esterházy Summer University*, Eisenstadt, 2018. június 6.

2017

- KISS Erika, 2017. június 4. Fraknó, Vár, EsTöri rendezvény, előadás (*Az Esterházy kincstár*)
- KISS Erika, 2017. június 5. Fraknó, Vár, EsTöri rendezvény, előadás (*Az Esterházy Vár konyhájának berendezése, eszközhasználat*)
- MONOK István, *A mai Burgenland könyvtárai a 16–17. században – Az Ausztriai Magyar Kutatóintézet, az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége és a Bécsi Tudományegyetem Finnugor Tanszékének közös rendezvénye*, Wien, 2017. május 30.
- MONOK István, *Iskolai használatú könyvek a németújvári protestáns iskola könyvtárában, 1569–1634 = Publicationes Universitatis Miskolciensis Sectio Philosophica*, 21 (2017), 236–246.

- MONOK István, *A németújvári iskola könyvtárának teológiai arculata – A változás évszázada, a hitélet változásai a 16. századi veszprémi egyházmegye területén, Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola, Veszprém, 2017. augusztus 30–31.*
- MONOK István, *Bücher für Schulverwendung im Bibliothek der protestantischen Schule in Güssing, 1569–1634.* In: *Ecclesia semper reformanda. Die protestantische Kirche im pannonischen Raum seit der Reformation.* Teil 1. Tagungsband der 36. Schlaininger Gespräche 19. bis. 23. September 2016. Hrsg. von Gert POLSTER. Eisenstadt, 2017 (Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland (WAB), Band 159.) 213–223.
- MONOK István, *A szakkönyvtárak szerepe a tudományos kutatás szabadságának kivívásában. Egy európai történet, magyarországi példákkal,* Könyv, könyvtár, könyvtáros (3K), 26(2017), 11. szám, 39–45. p.
- MONOK István, 2017. május 29-30., Bécs (Wien), A Bécsi Egyetem Institut für Vergleichende Sprach-, und Literaturwissenschaft és az Ausztriai Magyar Kutatóintézet közös rendezvénye a burgenlandi könyvtárakról –előadás (*A mai Burgenland könyvtárai a 16–17. században*)
- MONOK István, 2017. augusztus 29-30. Veszprém, a Reformáció 500 éves évfordulója alkalmával rendezett konferencia –előadás (*A németújvári protestáns iskola könyvtárának teológiai arculata; Esterházy Pál könyvtárának protestáns könyvei*)
- MONOK István, 2017. október 5–6., Madrid, Bibliofilia y élites: Mudanzas en el coleccionismo. Real Bibliotheca – Universidad Complutense, Facultad de Geografía e Historia: *Du lecteur au collectionneur. Les mutations des bibliothèques de la noblesse hongroise, XVIe–XVIIe siècles.*
- MONOK István, 2017. október 12–13. Pécs, PTE 650 Jubilee in Education. University and Universality – The Place and Role of the University of Pécs in Europe from the Middle Age to present Day. Internationale Conference on University History: *Die Rolle der Fachbibliotheken im Kampf um die Meinungsfreiheit der wissenschaftlichen Forschungen. Eine europäische Geschichte mit ungarischen Beispielen.*
- MONOK István, 2017. november 27. Paris, École normale supérieure, Les transferts culturels à l'œuvre : culture française, librairie et pratiques de lecture en Hongrie royale, de Louis XII à Louis XIV (fin XVe siècle-années 1680): *Transfers et modernité dans la théorie politique du XVIIe siècle: Miklós Pázmány, Miklós Zrínyi et Paul Esterházy.*
- VISKOLCZ Noémi, *Thököly István és Imre levelei Esterházy Pálnak – Árva és Likava elfoglalása (1670).* In *Reformatio nostra – Protestáns szellemi műhelyek Északkelet-Magyarországon.* Szerk. GYULAI Éva, TASI Réka. Miskolc, 2017, 78-97.
- VISKOLCZ Noémi, 2017. május 9. Miskolci Egyetem / Történettudomány Intézet / Magyar Történelmi Társulat miskolci tagozata – előadás (*Az Esterházyak temetkezései a 17. században. Újabb adatok levéltári források alapján*)

VISKOLCZ Noémi, 2017. október 27. Miskolc, Magyar bor múltja, jelene, Miskolci Egyetem / Történettudomány Intézet / Magyar Történelmi Társulat miskolci tagozata –*Az Esterházyak borai.*

ZVARA Edina, *Esterházy Pál protestáns könyvei – A változás évszázada, a hitélet változásai a 16. századi veszprémi egyházmegye területén, Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola, Veszprém, 2017. augusztus 30–31.*

2016

KIRÁLY Péter, *Johannes Thesellius kottás bejegyzése Clemens Hizler emlékkönyvébe (1611) = MONOKgraphia, tanulmányok Monok István 60. születésnapjára*, szerk. NYERGES Judit, VERÓK Attila, ZVARA Edina, Budapest, Kossuth, 2016, 371–374.

KIRÁLY Péter, „*Rezidenciális zeneélet a 17. századi Magyarországon*” — *Kultúra és zene, városok, templomok és kastélyok zenéje Magyarországon*, A Székesfehérvári Szent István Király Múzeum, a Fejér Megyei Múzeumegyesület és a Károlyi József Alapítvány tudományos konferenciája, Székesfehérvár–Fehérvárcsurgó, 2016. szeptember 22–24.

MONOK István, 2016. szeptember 19-23., Szalónak (Stadtschlaining), a Reformáció 500 éves évfordulója alkalmával rendezett Schlaininger Gespräche –előadás (*Bücher für Schulverwendung im Bibliothek der protestantischen Schule in Güssing 1569–1634.*)

MONOK István, *Le musée de la bibliothèque ou bien la bibliothèque du musée? Une histoire d'Europe centrale avec exemples hongrois.* Giornate Internazionali di Studio, Le Biblioteche anche come Musei: dal Rinascimento ad oggi (Biblioteca Nazionale Centrale di Roma, 16-17 Novembre 2016)

VISKOLCZ Noémi, 2016. szeptember 30. Kutatók Éjszakája / Miskolci Egyetem – előadás (*Az Esterházy család*)

2015

KIRÁLY Péter, *Mathias Pollerman, Esterházy Pál udvari és hadi trombitása. Adalékok a 17. századi főúri mecénatúrához*, = *Esterházy Pál, a műkedvelő mecénás. Egy 17. századi arisztokrata-életpálya a politika és a művészet határvidékén*, Szerk.: ÁCS Pál. Budapest, 2015, reciti, 417–434.

MONOK István–ZVARA Edina: *Esterházy Pál könyvtára és olvasmányai*, = *Esterházy Pál, a műkedvelő mecénás. Egy 17. századi arisztokrata-életpálya a politika és a művészet határvidékén*, Szerk.: ÁCS Pál. Budapest, 2015, reciti, 199–218.

KISS Erika, *A fraknói tárbáz, ahogy Esterházy Pál megalkotta.* = *Esterházy Pál, a műkedvelő mecénás. Egy 17. századi arisztokrata-életpálya a politika és a művészet határvidékén*, Szerk.: ÁCS Pál. Budapest, 2015, reciti, 199–218.

Függelék

Beszámoló a kutatás utolsó évének eredményeiről

2018. szeptember 1. – 2019. augusztus 31.

Szervezés

Az utolsó kutatási évben az egyes gyűjteményekbe való bejutás akadálytalan volt, egyetlen kivétellel, Pozsonyban, a Szlovák Állami Levéltárban, a letétként őrzött, a Mariánus Ferences Rendtartomány Irataihoz nem fértünk hozzá.

Esterházy workshop, Miskolc, 2018. június 18-20.

Szervezte: Viskolcz Noémi

Esterházy Orsolya és Pál levelezés forráskötet szövegeinek összeolvasása, jegyzetelése.

Zárókonferencia, 2019. november 4. Magyar Nemzeti Múzeum

Jelenleg is szervezés alatt van az eddigi kutatásokat lezáró műhelykonferencia, ahol a kutatócsoport tagjai és meghívott előadók mutatják be a kora újkori arisztokráciával kapcsolatos legújabb eredményeiket.

Levéltári, kéziratári és könyvtári (régí könyves) kutatások

(résztevők: Viskolcz Noémi, Zvara Edina, Kiss Erika, Monok István, Király Péter)

A kutatás néhány szempontból elakadt, ezért szükség volt *a levéltár történetét* is kutatni. Viskolcz Noémi vállalta ezt magára, közleményei meg is jelentek ebben a kérdésben (lásd a publikációk közt). A kutatást ki kellett terjeszteni Esterházy Pál (1901–1989) herceg társadalmi szerepvállalása kérdéseire is, és fókuszba került Hajnal István történésznek az Esterházy családnál betöltött levéltáros-kutatói munkássága is. E munka eredmény egy Hajnal István monográfia (Viskolcz Noémi – lásd a közleményeknél).

Átnézett anyagok:

Nemzeti Levéltár MOL

Esterházy hercegi levéltára

P 108 Rep. 10 9387 Esterházy Pál levelei Kéry Ferenchez

P 178 Horváth Gábor jogtanácsos iratai / Levelek 3-4. csomó

P 113 Varia vegyes iratok
124. doboz
197. cs. Hajnal-féle rendezés 44. Hercegi hitbizomány alapítása
212-213. Kéziratok
216-217. Nyomtatványok

P 114 Generalarchiv 53471-73

P 125 4731 Lipót rendeletei Esterházy Pálhoz

P 125 4741 gazdasági elszámolások

P 147 Esterházy Mária hercegnőhöz intézett folyamodványok

E 152 Acta Jesuitica A. Registrata B. Irregistrata 237-239. d. (nagyszombati építkezések)

Fraknó, Archiv der Esterházy Privatstiftung

Rentamt Eisenstadt 1667-1713, eddig át nem nézett részek

Rentamt Forchtenstein 1667-1701 eddig át nem nézett részek

Acta Varia sorozat / számos csomó eddig át nem nézett részek

Inventarien / számos csomó eddig át nem nézett részek

Bezerédy Ádám levelezése

Eisenstädter Missiles

Protokolle

Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Kézirattára

Ms 4524 Domanovszky Sándor hagyatéka

Ms 5382-5384 Hajnal István hagyatéka

Ms 6400 Mályusz Elemér hagyatéka

Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, BTK Művészettörténeti Intézet

Levéltári Regesztagyűjtemények (az Esterházy hercegi család, és a Batthyány család levéltári anyagáról az 1960–1980-as években készített regeszták) átnézése, az ezekben található mesternevekről illetve (mű)tárgyakról listák készítése (Kiss Erika)

Budapest, Országos Széchényi Könyvtár Kézirattára, Irattára

Levelestár

Hajnal István levelei

Klebelsberg Kunóhoz

Pintér Jenőhöz

Esterházy Pál levele

Klebelsberg Kunóhoz

Fond

7/726 Hajnal István iratai

15/631 Hajnal István levelei Hóman Bálinthoz

116/751 Hajnal István levele Lukinich Imréhez

Irattár

A 2003-ig itt őrzött könyvekre vonatkozó dokumentumok ellenőrzése.

A források regesztázása és számítógépre vitele folytatódott

Esterházy Pál mecenatúrájával kapcsolatban, 192.000 leütésnyi forrás került eddig az adattárba.

Elkészült a fraknói Kincstár 1696-os inventárium szövegének begépelése. Az átírással párhuzamosan készül a fennmaradt tárgyi anyag illetve a számlákból, megrendelésekből kiolvasható tárgyi állomány mutatózása. Ezt kiegészíti a Fraknón fellelt 19. századi kincstári jegyzékek feldolgozása: fontos információkat nyertünk a csak archív felvételekről ismert, a második világháborúban elpusztult műtárgyakról.

Fraknó, Burg Forchtenstein, egykori kincstár

A fraknói Kincstár helyiségeiben a kincstár bútorzatának felmérése, az egykori elrendezésre utaló jegyeket összevetése az 1696-os és az 1721-es inventáriumok szövegével.

Könyvtári kutatások

Kismarton, Schloss Esterházy

A könyvtár állományának felmérése, autopszia alapján a könyvekben szereplő beírások ellenőrzése, teljessé tétele.

Budapest, Országos Széchényi Könyvtár

Térképtári anyagok áttekintése.

London, British Library

A XIX. századi Esterházy kincsek aukciós szereplésének ellenőrzése.

Esterházy Pál könyvtárának rekonstrukciója elkészült

- megírtuk a könyvtár történetét, az utóbbi évben előkerült új, eddig ismeretlen levéltári források alapján (Eisenstatd: Schloss Esterházy, Klosterarchiv; Burg Forchtenstein Archiv, MNL OL) – így jelentősen kibővítettük a korábbi ismeretanyagot, és sikerült több kardinális jelentőségű kérdést is tisztázni a könyvtár történetét illetően;
- a kötet tartalma is jelentősen kibővült, hiszen Esterházy Pál könyvtára révén egy családi, többgenerációs könyvtárról kell beszélnünk – ennek megfelelően alakítottuk ki a kötet összetételét is: Esterházy Miklós könyvei, Esterházy István könyvei, Esterházy László könyvei, Esterházy Pál mint szerző, Esterházy Pál mint mecénás, az 1756-os könyvjegyzék, Azon könyvek, amelyek nincsenek rajta az 1756-os könyvjegyzéken, de biztosan az övéi

voltak, Esterházy Pál további, feltételezett könyvei, Egyéb könyves források Esterházy Pál könyveire és könyvtárára, További Esterházy családtagok könyvei, A Hübschlin-nyomda kiadványai, Francesco Orsolini várplébános könyvei, Ferdinand Dobner feljegyzései

Tanulmányok írása, leadása

Megjelent tanulmányok

Könyv:

Esterházy Pál és Esterházy Orsolya levelezése, sajtó alá rend. VISKOLCZ Noémi és ZVARA Edina, KIRÁLY Péter és KISS Erika közreműködésével, előszó: MONOK István, Budapest, MTA KIK, Kossuth, 2019 (Esterhazyana).

Tanulmányok:

KIRÁLY Péter, *Die Schmidtbau(e)rs – Angaben zu Mitgliedern einer Musikerfamilie des späten 17. und frühen 18. Jahrhunderts = Eisenstädter Haydn Berichte 11. Joseph Haydn & die „Neue welt“*, Wien, 2019, 302–321.

KIRÁLY Péter, *Rezidenciális zeneélet a 17. századi Magyarországon = Alba Regia* (Székesfehérvár), 46(2018), 81–99.

KISS Erika, *„Ami megvan, az megvan – No de mi lett a hozománnyal?, Esterházy Pál és Orsolya kincsei” = Esterházy Pál és Esterházy Orsolya levelezése*, sajtó alá rend. VISKOLCZ Noémi és ZVARA Edina, KIRÁLY Péter és KISS Erika közreműködésével, előszó: MONOK István, Budapest, MTA KIK, Kossuth, 2019 (Esterhazyana, 1), 50–78.

KUNT Gergely–VISKOLCZ Noémi, *Fejezetek az Esterházy hercegi család levéltárának kutatástörténetéből (1847–1946), 1. rész (1847–1870) = Turul*, 2018, 107–113.

MONOK István, *Les bibliothèques de la Hongrie et de la Transylvanie d’Ancien Régime. Enjeux politiques, économiques et sociaux*. In: *Savoir/Pouvoir. Les bibliothèques, de l’Antiquité à la modernité*. Sous la dir de Yves Lehmann. Turhout, 2018, Brepols (Recherches sur les Rhétoriques Religieuses, RRR 29), 213–232.

VISKOLCZ Noémi, *Az Esterházy hercegi család és a borok* In: Pósan, László; Tózsas-Rigó, Attila (szerk.) *„Vina bibant homines, animantia cetera fontes”*: tanulmányok a magyar bor történetéből. Debrecen, MTA–DE „Magyarország a középkori Európában” Lendület Kutatócsoport. 2018. 64–75.

VISKOLCZ Noémi, *Kutatástörténeti áttekintés – Esterházy Pál és Esterházy Orsolya = Esterházy Pál és Esterházy Orsolya levelezése*, sajtó alá rend. VISKOLCZ Noémi és ZVARA Edina, KIRÁLY Péter és KISS Erika közreműködésével, előszó: MONOK István, Budapest, MTA KIK, Kossuth, 2019 (Esterhazyana, 1), 7–14., 15–49.

Elkészült (2018. szeptember 1.–2019. augusztus 31.) könyv, leadott tanulmányok

KIRÁLY Péter, *Beilleszkedés, elkülönülés, kívülrekedés – külföldi zenészek a 16.–17. századi erdélyi fejedelmi udvarban és a Királyi Magyarország főúri rezidenciáin* (Előadás, 2018 május 25, megjelenés alatt)

KUNT Gergely–VISKOLCZ Noémi, *Fejezetek az Esterházy hercegi család levéltárának kutatástörténetéből (1847-1946): 2. rész (1870-1900)* (Turul, folyóirat)

KUNT Gergely–VISKOLCZ Noémi, Licskay Sándor, a fraknói vár várnagya (Gesta. A Miskolci Egyetem Történettudományi Intézete folyóirata)

KUNT, Gergely–VISKOLCZ, Noémi, *Im Dienst des Hauses Esterházy - Sándor Licskay, der Burgvogt von Burg Forchtenstein* (Burgenländische Heimatblätter, folyóirat)

MONOK István– ZVARA Edina, *Esterházy Pál könyvtára*, Budapest, MTAK, 2019 (Esterhazyana, 3.)

MONOK, István–ZVARA, Edina, *Die Bibliothek von Nicolaus Olahus* = (Publikationen der ungarischen Geschichtsforschung in Wien) (megjelenés előtt)

VISKOLCZ Noémi, *A „legerősebb oszlop” - Esterházy Pál herceg mecénatúrája a két világháború közötti Magyarországon* (Debreceni Egyetem, konferencia tanulmánykötet)

VISKOLCZ Noémi, *A herceg története. Hajnal István az Esterházyaknál* (könyv, Kossuth Kiadó – MTA Könyvtár)

VISKOLCZ Noémi, *Nyáry Krisztina* (szlovákul, könyvben fejezet)

VISKOLCZ Noémi, *Thököly Éva* (szlovákul, könyvben fejezet)

ZVARA Edina, *Protestáns könyvek a kismartoni Esterházy-kastély könyvtárában = Ige-idők*, a Magyar Nemzeti Múzeum reformációs kiállítása, szerk. Kiss Erika et al., Bp., MNG, 2019. (megjelenés előtt)

ZVARA, Edina, *Protestant Books of a Hungarian Catholic Aristocrat = Reformation und Bücher, Zentren der Ideen – Zentren der Buchproduktion*, hrsg. von Andrea Seidler, Harrassowitz Verlag, 2018. (megjelenés előtt)